

# "HOE IS HET PMO\* BIJ ONZE ZUIDERBUREN GEORGANISEERD?"



\*PMO Nederland: Preventief Medisch Onderzoek ≈ PGT België: Periodiek GezondheidsToezicht ?

Corneel Ramselaar

## KADERRICHTLIJN 89/391/EEG BETREFFENDE DE TENUITVOERING VAN MAATREGELEN TER BEVORDERING EN VERBETERING VAN DE VEILIGHEID EN DE GEZONDHEID VAN DE WERKNEMERS OP HET WERK.

- Art 14, 1 . **Om ervoor te zorgen dat de werknemers onder passend GT staan** dat afgestemd is op de risico's voor hun veiligheid en hun gezondheid op het werk, worden er **maatregelen vastgesteld overeenkomstig de nationale wetten en / of praktijken.**
- Art 7, 6. Voor de bescherming tegen en de preventie van risico's voor veiligheid en gezondheid, wordt gezorgd door een of meer werknemers, door een enkele dienst of door verschillende diensten, **ongeacht of hij (zij) al dan niet deel uitmaakt (uitmaken) van het bedrijf en/of de inrichting.** De werknemer(s) en/of dienst(en) moeten voor zover nodig **samenwerken.**

= Sociale richtlijn obv. van artikel 137 EG verdrag = Europese **minimum** voorschriften inzake GT waardoor,..... er Europees weinig is geregeld inzake GT

## GT: “MAATREGELEN OVEREENKOMSTIG DE NATIONALE WETTEN EN / OF PRAKTIJKEN”

- Omzetting kaderrichtlijn 89/391/EEG naar Belgisch recht  
= “De Welzijnswet” → de beleidsdomeinen
- Uitvoeringsbesluiten Welzijnswet en alle andere Europese sociale richtlijnen  
= Koninklijke Besluiten; “KB’s”
- Er zijn bijvoorbeeld de KB’s:
  - “Beleid Welzijn” → algemene principes preventiebeleidsvoering
  - “Gezondheidstoezicht werknemers” → nationale regeling GT
  - “Chemische agentia”
  - “Kankerverwekkende en mutagene agentia”, “Asbest”
  - “Jongeren op het werk”, “Moederschapsbescherming”
  - “Interne Diensten-”, “Externe Diensten Preventie en Bescherming op het Werk”, etc .....

→ Bevatten allen bepalingen mbt. GT (voor chemische risico’s); indicaties, organisatie, uitvoering

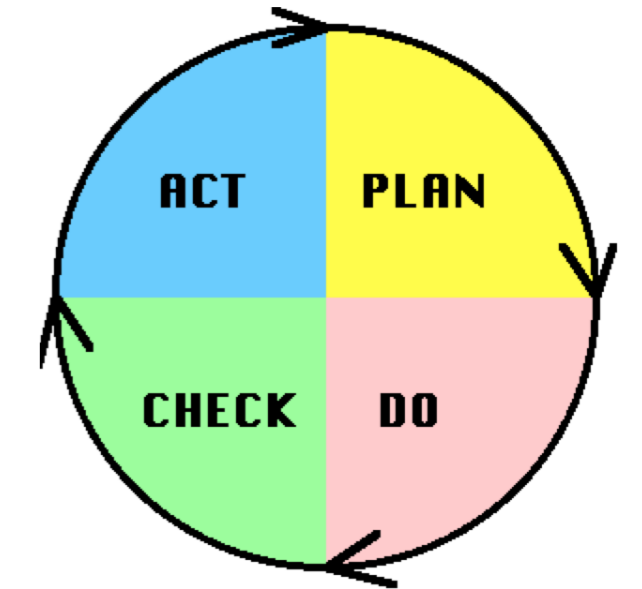
## DE WELZIJNSWET EN KB'S INTERNE/EXTERNE DIENSTEN PREVENTIE EN BESCHERMING OP HET WERK (IDPBW/ EDPBW)

- Indien de IDPBW niet in alle opdrachten kan voldoen die de wet en haar uitvoeringsbesluiten voorzien **moeten** werkgevers hiervoor **op een Externe Dienst beroep doen**.
  - Quid identificatiedocument KB Interne Diensten: veelal uitbesteding GT aan EDPBW
- Binnen de EDPBW worden afzonderlijke **afdelingen opgericht die belast zijn met het medisch toezicht** op de werknemers ( aparte medische directie, boekhouding en activiteitenverslagen).
- Als werkgever beroep doet op een EDPBW doet hij beroep op **één enkele externe dienst**.
  - Tenzij bijzondere niet bij EDPW aanwezige competenties zijn gevegd.
- Bedrijfsarts (BA) kan zich voor de uitvoering van zijn/haar opdrachten **enkel laten bijstaan door personeel van zijn/haar afdeling medisch toezicht**.
- **BA is als preventie-adviseur werknemer van IDPBW of EDPBW** (nog zelden schijnzelfstandigen)
- **Financiering GT** obv. jaarlijks forfaitair bedrag/werknemer vastgesteld naargelang bedrijfsrisicoklasse & -grootte, ongeacht het aantal indicaties waarvoor werknemer op GT komt.

= Institutionalisering GT binnen medisch dpt. IDBPW, maar meestal afdelingen medisch toezicht EDPBW. → Minder “maatwerkregeling”, overgrote deel voorzien volgens “vangnetregeling”.

## KB WELZIJSBELEID

- Werkgevers moeten een **dynamisch risicobeheersingssysteem** uitbaten dat ondermeer betrekking heeft op de bescherming van de gezondheid van de werknemers
  - Preventiemaatregelen dienen getroffen obv. **risicoanalyse**.
  - **Preventiemaatregelen** hebben ondermeer betrekking op...
    - Organisatie onderneming/instelling en werk- en productiemethoden
    - Inrichting arbeidsplaats, conceptie werkpost, keuze arbeidsmiddelen, stoffen en preparaten
    - Bescherming tegen risico's door chemische, biologische, fysische agentia
    - Keuze en gebruik collectieve en persoonlijke beschermmiddelen en werkkledij
    - Veiligheids- en gezondheidssignalering
    - Gezondheidstoezicht met inbegrip van medische onderzoeken
    - Bescherming tegen psychosociale risico's op het werk
    - Bekwaamheid vorming en informatie, instructies werknemers
    - Coördinatie op de arbeidsplaats, Noodprocedures
- GT is risicoanalyse en preventiemaatregel tegelijk
- Risicoanalyse medische en niet-medische preventie zouden moeten geïntegreerd worden tot een dynamisch risicobeheersingsgebeuren. Waarom is dat in de praktijk niet zo?



## KB CHEMISCHE AGENTIA

Screenen: de mogelijke kansen op schade door gevaarlijke eigenschappen aanwezige stoffen.

**Algemene preventiemaatregelen**  
toepassen ( oa. SDS voorschriften)



Specifieke beschermings-, preventie- en bewakingsmaatregelen toepassen

### **Bijzondere preventiemaatregelen:**

- Technische maatregelen tav vrijzetting
- Organisatorische maatregelen
- Collectieve bescherming
- Persoonlijke bescherming



Grenswaarde  
toetsingen  
volgens EN-689



Gezondheidstoezicht  
inclusief biomo, tests.

## KB GEZONDHEIDSTOEZICHT: “INDICATIES” GEZONDHEIDSTOEZICHT (1/3)

- Werkgever neemt de nodige maatregelen opdat werknemers **blootgesteld aan gevaarlijke chemische agentia** onderworpen worden aan passend GT.
- **Verplichte onderwerping aan GT** heeft plaats obv. de **resultaten van de permanente risicoanalyse** (cfr. KB Welzijnsbeleid en KB Chemische Agentia). **(Maar is niet formeel/blootstelling voorzien)**
- **Naamlijsten van werknemers/functies** die op GT moeten komen, zijn op te stellen door toekenning van de **risicocode** van een “**activiteit met welbepaald risico**”. Bv. 1262 = toluen, etc...
- Naamlijst is jaarlijks voor **advies aan Comité voor P&B** voor te leggen.
- GT niet verplicht als uit **de risicoanalyse opgesteld ism. bedrijfsarts (BA)** blijkt dat dit niet nodig is.
  - ➔ BA moet indicaties tot GT meestal stellen **obv. sumiere risicoanalyse** vanuit de onderneming.  
Niet de BA maar de **werkgever is verantwoordelijk voor de permanente risicoanalyse.**
  - ➔ Indicatiestelling PGT wegens gevaarlijke agentia gebeurt eigenlijk obv. een “**deskundigenoordeel**” **door BA** binnen een bepaalde klantondernemingscultuur.
  - ➔ Vraag Belgische situatie: “**borgt**” het PGT niet een **gebrekig preventiebeleid chemische risico’s?**
    - Het is als een vangnet voor risico’s die anders door het beleid niet worden ondervangen
    - Het houdt zodoende de weinig proactieve, eerder reactieve, beleidsvoering mee in stand.

Naam	Geboren	Functie	Doelgroep	Risico(s)
<b>CHEMCO EUROPE NV</b>		<b>DUFFEL</b>		
VAN DAELE JOS	19920517	OPERATOR EXTRUSIE	PGB 12 maanden	\8310\8300\8110\6330\5200\4220\4100\3562\2030\1210\1006
DINGEMANS KATRIJN	19840305	PROD.-OPERATOR EXTRU	PGB 12 maanden	\8310\8300\8110\6330\5200\4220\4100\3562\2030\1210\1006
VERELST PETER	19660802	COORDINATOR CSR	Uitsluitend Gericht BSW, 60 maanden,	\8120
ARDENT PATRIK	19750623	PROD.-OPERATOR EXTRU	PGB 12 maanden	\8310\8300\8110\6330\5200\4220\4100\3562\2030\1210\1006
JANSSEN ERIC	19661224	SALES COORDINATOR	Uitsluitend Gericht BSW, 60 maanden,	\8120
VANHELMEN VICTOR	19861209	PRODUCTIEOPERATOR EXTRUSI	PGB 12 maanden	\8310\8300\8110\6330\5200\4220\4100\3562\2030\1210\1006
DENEVE JULIA	19660127	OPERATOR BLOKKENZAAG	PGB 12 maanden	\8310\8300\8110\6330\5200\4220\4100\3562\2030\1210\1006
DEROOVER MARK	19630930	VERV.SUP.	PGB 12 maanden	\8310\8300\8110\6330\5200\4220\4100\3562\2030\2011\1210\1006
MEEUWS DANIELLE	19840416	OPERATOR ULTRASOONIN	PGB 12 maanden	\8310\8300\8110\6330\5200\4220\4100\3562\2030\2011\1210\1006
STEENAKKER JOERI	19610314	OPERATOR	PGB 12 maanden	\8310\8300\8110\6330\5200\4220\4100\3562\2030\1210\1006
VANPARIJS GUNTHER	19751013	HULPOPERATOR	PGB 12 maanden	\8310\8300\8110\6330\5200\4220\4100\3562\2030\1210\1006



## PGT IN DE PRAKTIJK

Bv. een werknemster in een farmaceutisch bedrijf komt op PGT:

### 1. Wegens “activiteiten met welbepaald beroepsrisico”:

- Intoxicaties of luchtwegenaandoeningen door chemische agentia: bv.
  - IPA (1231 alcoholen en halogeenderivaten), DMF (1242 aldehyden en derivaten)
  - Antibiotica (5521 allergie door antibiotica)
  - Huidcontact met corticoïden, detergenten en oplosmiddelen (resp. 4270, 4220 en 4230)
- Tillen van lasten (8110 manueel hanteren van lasten)
- Ploegenarbeid met nachten (8300 en 8310), Lawaai > 80 of > 85 dB(A) (1202 of 1203)
- Veiligheidsfunctie elektrische paletwagenbesturing (6310 laagrisico veiligheidsfunctie)
- Moederschapsbescherming bij zwangerschap

### 2. Maar er is tijdens PGT tegelijk **aandacht voor de andere doelstellingen van KB GT:**

- Globale “evaluatie” belasting/belastbaarheid door werk; fysisch, psychologisch
- Risicofactoren, gezondheidscoaching & advies, informatie en sensibilisatie, integratie

→ PGT niet door een te voorzien protocol **gericht** op één/enkele indicatie(s), het is eerder **globale** “bejegening” werknemers in hun particuliere werksituatie.

## KB CHEMISCHE AGENTIA: “INDICATIES” GEZONDHEIDSTOEZICHT (2/3)

- GT verplicht igv. **bindende biologische grenswaarde** (= enkel lood volgens bijlage II KB Chem Ag)
  - Gezondheidstoezicht waarvan resultaten preventiemaatregelen sturen is passend indien:
    1. verband tussen **blootstelling en een aantoonbare aandoening**, en
    2. de specifieke blootstelling van die aard is dat de **aandoening zich zou kunnen voordoen**, en
    3. **onderzoeksmethode geen risico** van betekenis oplevert
    4. er **deugdelijke opsporingstechnieken** bestaan voor de **aandoening**
- Indruk ontstaat dat GT enkel past igv. deugdelijke biomonitoring en/of klinische tests?
- Er zijn maar voor 40-tal stoffen deugdelijke biologische tests!
- Zijn goede anamnese werknemers, inspectie & klinisch onderzoek geen deugdelijke opsporingstechnieken voor vele aandoeningen, alswel de risicofactoren ertoe?

## KB GT EN KB CHEMISCHE AGENTIA: “INDICATIES” GEZONDHEIDSTOEZICHT (3/3)

- KB GT; Doel GT is: gezondheid van de werknemers te bevorderen en te behouden **door risico's te voorkomen**. Dit door ondermeer:
  - zo vroeg mogelijk beroepsziekten en **arbeidsgebonden aandoeningen op te sporen. (OK)**
  - mee te werken aan **het opsporen van en het onderzoek van de risicofactoren** voor beroepsziekten en arbeidsgebonden aandoeningen **(zeker ook !)**
  - werknemers **te informeren en te adviseren** over de aandoeningen en gebreken waardoor zij eventueel zijn getroffen **(zeker ook !)**
- KB Chemische Agentia; PGT moet **òòk indien bijzondere preventiemaatregelen** van toepassing zijn:
  - Gebruik passende uitrusting en materiaal om vrijkomen te voorkomen of te beperken
  - Collectieve beschermingsmiddelen (CBM) en of
  - Persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM)

Bv. Geen COPD bij maskerdrager ? Filters tijdig vervangen? Aha, stofafzuiging af wegens 't lawaai.

## KB CHEMISCHE AGENTIA: INDICATIES GEZONDHEIDSTOEZICHT (2)

- ➔ Doel PGT chemisch risico is niet slechts de blootstelling en eventuele gevolgen te evalueren; ook
  - capteren vragen en hinderklachten door blootstellingen
  - de evaluatie van de effectiviteit van preventiemaatregelen op de vloer.
  - risicofactoren waardoor preventiemaatregelen falen zoals toepassing van CBM en PBM
  - gedrag en persoonsgebonden risicofactoren evalueren
  - risicobewustzijn werknemers toetsen
  
- ➔ PGT benut de opportuniteit van het vertrouwelijk onderhoud met BA
  
- ➔ PGT draagt zodoende ook bij tot de risicoanalyse op basis waarvan passende preventiemaatregelen moeten worden voorzien.
  
- ➔ De vraag mbt. de indicatiestelling tot GT is dan; draagt het, gezien de aard van de risicosituatie, bij tot de preventie en bewaking ervan, de bescherming ertegen?
  
- ➔ Is deze analyse begrepen in “de risicoanalyse” chemische blootstellingen?

## KB GT EN CHEMISCHE AGENTIA: BIOMONITORING EN FUNCTIONELE TESTS

- **PGT wordt aangevuld met** bijkomende handelingen indien specifieke reglementaire bepalingen, genomen in uitvoering van de wet, zulks vaststellen:
  1. **Gericht onderzoek of functionele tests** toegespitst op de fysiologische systemen die moeten onderzocht worden omwille van de aard van de blootstelling.
  2. **Biologisch toezicht** waarbij betrouwbare en specifiek gevalideerde indicatoren gebruikt worden die specifiek zijn voor het chemisch agens
  3. **Tests naar vroegtijdige en omkeerbare effecten** ten gevolge van de blootstelling, bedoeld om het risico op te sporen
- GT moet **ahv. meest geschikte opsporingstechnieken**  
(toch verwijzing naar **obsoleete lijst exemplatieve technieken in bijlage IV bij KB Chem Ag**)
- Bedrijfsarts kan obv. risicoanalyse de voorgeschreven **inhoud en periodiciteit GT** (in principe jaarlijks ) en tests **moduleren** op voorwaarde Comité P & B te informeren.
- **Uiteraard kunnen deze tests en stalen worden afgenomen ifv. bv. de toxicokinetiek.** Maar de **verzamelde data ressorteren steeds onder het gezondheidsdossier** van de individuele werknemer (behandeling persoonsgegevens).
- **Rapportering van analyse geanonimiseerde onderzoeksresultaten** naar Comité P&B mag.

## KB GEZONDHEIDSTOEZICHT REGELT HET (P)GT

- **De formaliteiten voor indicatiestelling** tot GT
  - **Inhoud van de soorten** verplicht GT
    - PGT wegens “activiteiten met welbepaald risico”, waaronder ook
    - Keuringen ( veiligheidsfunctie, functie die verhoogde waakzaamheid vergen)
    - GT bij aanwerving
    - Werkhervatting na 4 weken ziekte
    - Spontane consultaties
    - Reïntegratieonderzoek in werksmilieu, etc
  - **“Wat moet en wat niet mag”**; verantwoordelijkheden en bevoegdheden inzake handelen en communiceren bedrijfsarts
  - De **formele communicatie** advies/beslissing dmv. “formulier voor de gezondheidsbeoordeling”
  - Het **gezondheidsdossier**; inhoud en bewaring van persoonsgegevens, aangifte beroepsziekten
- ➔ GT verloopt volgens **één nationale standaard**. Minder maatwerk, dwz. minder ondernemings-specifieke invulling van inhoud & organisatie door een PMO-projectplan volgens een leidraad.

## KB CARCINOGENEN EN MUTAGENEN // KB ASBEST

- Voor alle werkzaamheden waarbij zich een blootstelling aan kankerverwekkend of mutageen agens **kàn** voordoen.
  - De werkgever maakt een **naamlijst** op van de werknemers die belast zijn met de in artikel 4 bedoelde werkzaamheden, met vermelding van de blootstelling die zij hebben ondergaan.
  - Deze lijst wordt in een **register** ingeschreven en ter beschikking gehouden van de bevoegde preventieadviseur (bedrijfsarts) en de met het toezicht belaste ambtenaren.
  - **GT te voorzien voorafgaand** aan de werkzaamheden waardoor blootstelling kan bestaan
  - Vervolgens minstens **een keer per jaar**
  - **Biologisch toezicht indien gepast**
  - Bedrijfsarts dient zich uit te spreken over **welke individuele beschermings- en preventiemaatregelen** dienen te worden genomen (!)
- ➔ Formeler verloop indicatiestelling en striktere registratie verleden blootstellingen
- ➔ Functie BA is ook waken over effectiviteit collectieve en persoonlijke bescherming

## KB MOEDERSCHAPSBESCHERMING EN KB JONGEREN

- **Beleid moederschapsbeschermings- en jongeren** op het werk uit te werken obv:
  - Risicoanalyse ism. de bedrijfsarts
  - De indeling stoffen in CMR-categoriën en categorie specifieke doelorgaantoxiciteit CLP
  - Lijsten verboden blootstellingen zwangeren en jongeren in bijlage bij KB's (niet limitatief)
- **→ Beleid kan onderwerping zwangeren en of jongeren aan GT vergen:**
  - Verifiëren risicoanalyse
  - Evalueren persoonsgebonden risicofactoren
  - Formele beslissing en of advies bedrijfsarts; taakaanpassing//andere functie//opschorten AO

→ Hier is de rol van de BA in een proactief risicobeleid wel nadrukkelijk voorzien.

→ Bijzonder belang GT voor evaluatie persoonsgebonden risicofactoren bij kwetsbare werknemersgroepen:

- Bv. zwangere farma-medewerkster met handeczeem draagt geen handschoenen?
- Bv. een onbesuisde jonge man met ademmasker in een chemisch risico?



## TENDENZEN PGT BINNEN EDPBW

- Periodiciteit PGT verlengen ( bv. jaarlijks naar om de twee jaar)
- Verschil in effectiviteit PGT binnen “Interne” medische diensten grotere ondernemingen, en PGT door EDP&B in de MKB-zone neemt toe.
  - Biomo achterwege gelaten vooral in “MKB-zone”: past niet zo in organisatieplanning, is geen standaard product, brengt niet op
  - Preventiedeskundigen-bedrijfsbezoekers (sociaal verpleegkundigen met niveau II veiligheid) mankeren kennis van en tijd voor chemische risico's
  - BA geen zicht op concrete werksituatie onderzochte werknemers MKB, doet geen werkpostevaluaties
  - Feedbackloop resultaten PGT naar de bedrijfsvloer hapert

→ Zit er een vorm van “predispositie” in de “(Arbo)-organisatie” ontwikkeling ? 😊

## STELLINGEN

1. Om PGT voor chemische risico's betekenis te geven moet de waarde van de onderzoeksresultaten als “normatief” ipv. “indicatief” in de regelgeving worden ingeschreven (bv. bindende health based biologische grenswaarden, ea. testresultaten).
  - Financiering door werkgevers die blootstellen
  - Interesse institutionele verstrekkers in deze preventiedienstverlening
  - Ontwikkeling evidence based methoden onderzoekscentra
  - Deskundigheid preventie-actoren, zinvol samenwerken
  - Reïntegratie chemische risico's in PGT werknemers
    - Effectieve risicoanalyse
    - Preventie ook gestuurd obv. bevindingen PGT
2. De beperkte efficiëntie van PGT is het gevolg van een gebrekkig preventiebeleid chemische risico's.
3. Risicoanalyse op basis waarvan ism. BA indicaties tot PGT worden gesteld, vergt minstens een inventarisatie + gevarenidentificatie van de blootstellingen. En die heeft de werkgever veelal niet.
4. GT is meer dan een klinische of biologische test, signaalfunctie ervan dient gereïntegreerd in de risicoanalyse voor chemische blootstellingen.